

DI TÍCH LỊCH SỬ - VĂN HÓA Ở HUYỆN SAYSETTHA (THỦ ĐÔ VIƏNG CHĂN, LÀO) GẮN VỚI NGHI LỄ TRUYỀN THỐNG VÀ CÔNG TÁC BẢO TỒN

SOULIYA SENG VONG,
HVCH Trường Đại học Văn hóa Hà Nội

Nhận bài ngày 18/6/2026. Sửa chữa xong 05/7/2026. Duyệt đăng 12/7/2026.

Abstract

Saysettha (Xaysetha) District in Vientiane Capital, Lao PDR, is home to numerous significant historical and cultural heritage sites associated with the formation and development of the Lao nation. Prominent examples include Theravada Buddhist monuments such as Pha That Luang, Wat That Luang Tai, Wat Phonxay, and Wat Nongbone, which embody important historical, architectural, cultural, and religious values. Based on documentary research, this article examines these heritage sites in relation to traditional rituals and identifies major challenges to their conservation amid rapid urbanization. The findings emphasize the importance of preserving and promoting historical and cultural heritage as a means of safeguarding local identity and supporting the sustainable development of Vientiane Capital.

Keywords: Saysettha District, Lao Buddhist architecture, traditional rituals, heritage conservation, Vientiane Capital.

1. Đặt vấn đề

Huyện Saysettha (Xaysetha), thuộc Thủ đô Viêng Chăn, Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào, là địa bàn có vị trí quan trọng trong quá trình hình thành và phát triển của vương quốc Lan Xang. Năm 1560, Vua Xethathirath dời đô từ Luang Prabang về Viêng Chăn, tạo tiền đề cho sự phát triển của khu vực này và để lại nhiều dấu ấn lịch sử, văn hóa có giá trị (Phothisane, 1997, tr. 240-280). Đến nay, Saysettha vẫn là nơi tập trung nhiều di tích lịch sử - văn hóa và công trình Phật giáo tiêu biểu, nổi bật là Pha That Luang, Wat That Luang Tai, Wat Phonxay và Wat Nongbone, gắn bó mật thiết với đời sống tín ngưỡng và các nghi lễ truyền thống của cộng đồng. Trên cơ sở đó, bài viết tập trung phân tích giá trị của các di tích lịch sử - văn hóa ở huyện Saysettha trong mối quan hệ với nghi lễ truyền thống, đồng thời làm rõ những vấn đề đặt ra đối với công tác bảo tồn di sản trong bối cảnh đô thị hóa hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Một số di tích lịch sử - văn hóa tiêu biểu ở huyện Saysettha

Huyện Saysettha là một trong những địa bàn tập trung nhiều di tích lịch sử - văn hóa tiêu biểu của Thủ đô Viêng Chăn, gắn với quá trình hình thành, phát triển của quốc gia Lào và sự tồn tại, lan tỏa của Phật giáo Theravada trong đời sống xã hội. Các di tích trên địa bàn không chỉ phản ánh những giá trị về lịch sử, kiến trúc, nghệ thuật mà còn thể hiện bản sắc văn hóa, tín ngưỡng và đời sống tinh thần của cộng đồng cư dân Lào qua nhiều thời kỳ.

2.1.1. Di tích quốc gia Pha That Luang (Thạt Luổng)

Pha That Luang là di tích lịch sử - văn hóa và tôn giáo quan trọng bậc nhất của Lào, đồng thời là biểu tượng tiêu biểu của Thủ đô Viêng Chăn và quốc gia Lào. Nằm trên địa bàn huyện Saysettha, công trình giữ vị trí trung tâm trong không gian tín ngưỡng Phật giáo Theravada và có ý nghĩa đặc biệt trong đời sống tinh thần của nhân dân Lào. Theo các thư tịch cổ, truyền thuyết dân gian và nghiên cứu của nhiều học giả, khu vực Pha That Luang từng tồn tại một bảo tháp Phật giáo từ sớm, gắn với quá trình truyền bá Phật giáo từ Ấn Độ đến khu vực Đông Nam Á lục địa (Stuart-Fox, 1997, tr. 11-15, 72-76). Đến thế kỷ XVI, dưới triều vua Setthathirath, công trình được xây dựng lại với quy mô lớn và trở thành trung

Email: souliya@gmail.com

tâm Phật giáo quan trọng của Vương quốc Lan Xang. Trải qua nhiều biến động lịch sử, Pha That Luang nhiều lần bị hư hại nhưng luôn được Nhà nước và nhân dân Lào trùng tu, bảo tồn.

Về kiến trúc, Pha That Luang nổi bật với tháp chính lớn, bao quanh là hệ thống tháp nhỏ và tường bao nhiều lớp, phản ánh quan niệm về vũ trụ trong Phật giáo. Công trình được sơn thếp vàng, kết hợp với các họa tiết hoa văn lá đề, hình tượng Naga và biểu tượng Phật giáo, thể hiện đặc trưng nghệ thuật kiến trúc, điêu khắc Lào. Đây cũng là nơi diễn ra Lễ hội Thạt Luổng - lễ hội Phật giáo lớn nhất của Lào, góp phần duy trì các giá trị văn hóa truyền thống, củng cố đời sống tín ngưỡng và quảng bá hình ảnh đất nước Lào.

2.1.2. Cụm di tích chùa That Luang Nua và That Luang Tai

Gắn với không gian văn hóa Pha That Luang là cụm di tích chùa That Luang Nua (Thạt Luổng Bắc) và That Luang Tai (Thạt Luổng Nam), tạo thành quần thể kiến trúc tôn giáo quan trọng của huyện Saysettha. Hai ngôi chùa được xây dựng theo phong cách kiến trúc Phật giáo Lào truyền thống với hệ thống mái nhiều tầng, kết cấu gỗ, tượng Phật và các bức bích họa có giá trị nghệ thuật. Không gian kiến trúc của hai chùa thể hiện sự hài hòa giữa công trình tôn giáo và cảnh quan, phản ánh mối quan hệ gắn bó giữa Phật giáo với đời sống xã hội ở Lào. Bên cạnh chức năng thờ tự, đây còn là nơi duy trì các nghi lễ truyền thống, đào tạo tăng ni, truyền bá giáo lý Phật giáo và giáo dục các giá trị đạo đức cộng đồng.

2.1.3. Di tích Cổng Chiến thắng (Patuxay)

Patuxay là công trình kiến trúc biểu tượng của Thủ đô Viêng Chăn, được xây dựng nhằm tưởng niệm những người đã hy sinh trong các cuộc đấu tranh giành độc lập của dân tộc Lào. Công trình giữ vị trí quan trọng trong không gian đô thị Saysettha, đồng thời là điểm nhấn về kiến trúc và cảnh quan của thủ đô.

Được xây dựng vào nửa sau thế kỷ XX, Patuxay chịu ảnh hưởng của kiến trúc Khải Hoàn Môn phương Tây nhưng được bản địa hóa thông qua hệ thống hoa văn, họa tiết truyền thống và các biểu tượng văn hóa Lào. Các mô típ thần thoại, hoa văn trang trí và yếu tố Phật giáo được thể hiện tinh xảo, tạo nên sự kết hợp giữa kiến trúc hiện đại và nghệ thuật truyền thống (Askew, 2002, tr. 68-72). Với giá trị lịch sử và biểu tượng, Patuxay ghi dấu giai đoạn đấu tranh giành độc lập của nhân dân Lào, đồng thời thể hiện khát vọng hòa bình, độc lập và phát triển của đất nước. Hiện nay, công tác bảo tồn di tích gắn với việc bảo vệ cảnh quan, quản lý không gian đô thị và phát huy giá trị văn hóa, du lịch.

2.1.4. Di tích Wat Phonxay

Wat Phonxay tọa lạc tại bản Phonxay, huyện Saysettha, gần khu vực Pha That Luang, các tuyến giao thông chính và khu vực tập trung nhiều cơ quan ngoại giao của Thủ đô Viêng Chăn. Mặc dù nằm trong không gian đô thị hiện đại, ngôi chùa vẫn duy trì được cảnh quan yên tĩnh, trở thành không gian sinh hoạt tôn giáo quan trọng của cộng đồng địa phương (Askew et al., 2007, tr. 210-245). Gắn với quá trình hình thành và phát triển của khu vực Viêng Chăn từ thế kỷ XVI, Wat Phonxay phản ánh những giá trị lịch sử và văn hóa của Thủ đô Lào. Theo cách giải thích trong tiếng Lào, “Phon” có nghĩa là gò đất cao hoặc nơi tích tụ phúc lành, còn “Xay” mang nghĩa chiến thắng, thành công; vì vậy, “Phonxay” có thể hiểu là “Gò Chiến thắng”. Wat Phonxay là công trình Phật giáo có giá trị về kiến trúc, nghệ thuật và đời sống tín ngưỡng, nổi bật với hệ thống tượng Phật bằng đồng, hoạt động tụng kinh, tu học và thực hành nghi lễ được duy trì thường xuyên. Chính điện (Sim) mang đặc trưng kiến trúc truyền thống với mái nhiều tầng, chi tiết chạm khắc gỗ, sơn son thếp vàng và hình tượng Naga. Các tượng Phật cùng hệ thống bích họa trong chùa phản ánh những giá trị nghệ thuật và tín ngưỡng đặc trưng của Phật giáo Lào.

2.1.5. Di tích Wat Nongbone

Wat Nongbone (Chùa Nongbone) nằm trên đại lộ văn hóa kết nối Patuxay với Pha That Luang, thuộc huyện Saysettha, Thủ đô Viêng Chăn. Không chỉ là địa điểm thờ tự Phật giáo, ngôi chùa còn là di tích gắn với lịch sử hình thành không gian văn hóa của khu vực ngoại vi kinh thành Lan Xang xưa. Các nhà nghiên cứu đặt Wat Nongbone trong bối cảnh hình thành và phát triển của Viêng Chăn từ thế kỷ XVI, khi vua Setthathirath chuyển kinh đô từ Luang Prabang về Viêng Chăn và xây dựng Pha That Luang như trung tâm Phật giáo của kinh đô mới (Cục Di sản Văn hóa Lào, 2022, tr. 15-42).

Tên gọi “Nongbone” gắn với đặc điểm tự nhiên của khu vực, trong đó “Nong” nghĩa là ao, đầm nước;

“Bone” là tên gọi của cây hoa súng hoặc cây khoai nước. Với vị trí gần Pha That Luang, Wat Nongbone được hình thành như một không gian tâm linh hỗ trợ cho trung tâm tín ngưỡng quan trọng này. Về kiến trúc, chùa thể hiện sự kết hợp giữa truyền thống kiến trúc Phật giáo Lào và các yếu tố phục dựng qua nhiều giai đoạn lịch sử. Chính điện (Sim) nổi bật với mái ba tầng, các chi tiết Nyot Chor Fah (chóp mái), cửa gỗ sơn son thếp vàng, tượng Naga và các bức bích họa mô tả cuộc đời Đức Phật. Trong khuôn viên chùa còn có hệ thống tháp mộ (That), nơi an trí tro cốt của các vị cao tăng và những người có đóng góp cho cộng đồng, phản ánh chiều sâu lịch sử và mối liên hệ giữa di tích với ký ức cộng đồng.

Bên cạnh chức năng tôn giáo, Wat Nongbone còn gắn bó với đời sống cư dân địa phương. Trong dịp lễ hội Bun That Luang hằng năm, chùa trở thành nơi đón tiếp, chuẩn bị lễ vật và tập kết khất thực của tăng ni, Phật tử từ nhiều địa phương. Đồng thời, chùa còn tham gia hoạt động giáo dục văn hóa, đón tiếp học sinh, sinh viên đến tìm hiểu giáo lý Phật giáo, lịch sử và các giá trị truyền thống của dân tộc Lào.

2.2. Thực hành nghi lễ truyền thống trong không gian di tích ở huyện Saysettha

Các di tích lịch sử - văn hóa ở huyện Saysettha không chỉ là những công trình kiến trúc tôn giáo có giá trị về lịch sử, nghệ thuật và tín ngưỡng, mà còn là những không gian văn hóa sống, nơi các thực hành nghi lễ truyền thống của cộng đồng được duy trì và trao truyền qua nhiều thế hệ. Trong bối cảnh đô thị hóa ngày càng diễn ra mạnh mẽ tại Thủ đô Viêng Chăn, các di tích như Wat Phonxay, Wat Nongbone vẫn giữ vai trò là trung tâm sinh hoạt văn hóa - tín ngưỡng, góp phần bảo lưu những giá trị tinh thần đặc trưng của cộng đồng cư dân địa phương (Bounmisay, 2023).

Các di tích ở Saysettha không tồn tại như những “bảo tàng tĩnh lặng”, mà là những “thực thể sống” gắn bó mật thiết với đời sống xã hội. Thông qua các nghi lễ Phật giáo và những thực hành văn hóa cộng đồng, các giá trị về niềm tin tôn giáo, đạo đức ứng xử, tinh thần đoàn kết và sự gắn kết giữa các thế hệ tiếp tục được duy trì trong đời sống đương đại.

Trong các dịp lễ quan trọng như Tết *Bunpiamay* (Tết Tè nước) hoặc những ngày rằm lớn trong năm, các ngôi chùa tại Saysettha trở thành không gian diễn ra nhiều nghi thức truyền thống, trong đó có nghi thức *Su Khuan* (Lễ buộc chỉ cổ tay). Giữa không gian thanh tịnh của chùa, trong làn khói hương trầm và sắc hoa champa, những sợi chỉ nhiều màu sắc được các nhà sư hoặc người cao tuổi trong cộng đồng buộc vào cổ tay người tham dự cùng những lời cầu chúc bình an, may mắn.

Nghi thức *Su Khuan* không chỉ thể hiện niềm tin tâm linh mà còn phản ánh tinh thần gắn kết cộng đồng trong văn hóa Lào. Thông qua nghi lễ này, các mối quan hệ xã hội được củng cố, sự quan tâm giữa các thành viên trong cộng đồng được thể hiện và khoảng cách giữa khách thập phương với cư dân địa phương được thu hẹp trên nền tảng của sự thân thiện, hiếu khách và những giá trị văn hóa chung.

2.2.1. Nghi thức Tak Bat (Khất thực) và giá trị thực hành Phật giáo Theravada

Một trong những thực hành tôn giáo tiêu biểu gắn với các ngôi chùa ở huyện Saysettha là nghi thức *Tak Bat* (Khất thực) - một nét văn hóa đặc trưng của Phật giáo Nguyên thủy (Theravada). Khi màn đêm dần tan trên những hàng cây bồ đề cổ thụ tại chùa Phonxay hoặc khu vực chùa Nongbone, không gian di tích được đánh thức bởi tiếng chuông chùa báo hiệu thời điểm bắt đầu một ngày mới và cũng là lúc nghi thức khất thực được thực hiện. Trong không gian thanh tịnh của buổi sớm, người dân địa phương từ người cao tuổi đến thế hệ trẻ tập trung bên các tuyến đường gần khu vực chùa với thái độ trang nghiêm. Họ quỳ hoặc ngồi xếp bằng trên những tấm chiếu nhỏ, khoác khăn *Pha-bieng* truyền thống, trên tay mang *Thip khao* (gùi tre) đựng xôi nếp - lễ vật dâng cúng chư tăng.

Khoảnh khắc đoàn chư tăng chân trần, trong trang phục màu vàng cam, lặng lẽ bước đi dưới ánh bình minh tạo nên một không gian giàu tính biểu tượng. Không có sự ồn ào hay chen lấn, người dân thành kính dâng lễ vật với niềm tin về việc tích lũy phước lành và cầu mong sự bình an. Nghi thức Tak Bat tại các di tích ở Saysettha không chỉ là một hoạt động tôn giáo thường nhật mà còn là biểu hiện sinh động của triết lý sẻ chia, lòng hướng thiện và mối liên hệ bền chặt giữa Phật giáo với đời sống cộng đồng.

2.2.2. Nghi lễ Baci (Sou Kuan) và sự gắn kết cộng đồng

Bên cạnh nghi thức khất thực mang tính chiêm nghiệm và hướng nội, các di tích Phật giáo ở

Saysettha còn là không gian diễn ra những nghi lễ cộng đồng giàu ý nghĩa xã hội, tiêu biểu là nghi lễ *Baci* (*Sou Kuan* - Buộc chỉ cổ tay). Trong các dịp Tết cổ truyền *Bunpimay* hoặc những sự kiện quan trọng của gia đình, cộng đồng cư dân địa phương thường tổ chức nghi lễ này tại khuôn viên các ngôi chùa nhằm cầu mong sức khỏe, bình an và may mắn. Trong không gian chính điện với ánh đèn dầu và hương trầm, đài hoa *Pha Khuan* được kết từ lá chuối và hoa chàm-pa trở thành trung tâm của nghi lễ. Khi vị chủ lễ, thường là người cao tuổi có uy tín trong cộng đồng, cất lời khấn cầu an bằng giọng điệu trang nghiêm, những người tham dự cùng đặt tay vào đài hoa hoặc nắm tay nhau, tạo nên sự kết nối giữa các cá nhân, giữa cộng đồng với thế giới tâm linh.

“Sợi chỉ cotton nhỏ bé được thắt vào cổ tay không chỉ mang ý nghĩa tâm linh giữ lại các ‘vía’ bình an cho thân thể, mà còn là lời cam kết của tình yêu thương, sự che chở và lòng tử tế mà cộng đồng làng bản dành cho nhau dưới sự chứng giám của Đức Phật” (Sayavong, 2020, tr. 85-120). Mỗi nút thắt của sợi chỉ đi kèm với lời chúc “*Sok dee*” (May mắn, an lành), thể hiện mong muốn về một cuộc sống bình yên, hạnh phúc, đồng thời củng cố tinh thần đoàn kết và sự tương trợ giữa các thành viên trong cộng đồng.

2.2.3. Nghi lễ *Vien Tien* (Rước nến) và không gian tâm linh trong lễ hội truyền thống

Một trong những biểu hiện nổi bật của đời sống tín ngưỡng tại các di tích huyện Saysettha là nghi lễ rước nến (*Vien Tien*), thường được tổ chức trong các mùa lễ hội Phật giáo lớn, tiêu biểu là lễ hội *Bun Thạt Luổng* diễn ra tại đại bảo tháp Thạt Luổng - công trình tôn giáo quan trọng nằm trên địa bàn huyện. Khi màn đêm buông xuống, những ngọn nến được thắp sáng, tạo nên không gian linh thiêng và trang nghiêm. Người dân cùng du khách đi vòng quanh các công trình di tích, trên tay cầm hoa chàm-pa và nến nhỏ, đồng thời tụng niệm cầu nguyện. Không gian tại Wat Nongbone, Wat Phonxay trong thời khắc này trở nên đặc biệt bởi sự kết hợp giữa ánh sáng, nghi lễ và niềm tin tôn giáo.

Nghi lễ *Vien Tien* không chỉ thể hiện lòng thành kính của cộng đồng Phật tử đối với Đức Phật, mà còn góp phần duy trì những giá trị văn hóa truyền thống trong đời sống hiện đại. Thông qua nghi lễ này, các di tích tiếp tục khẳng định vai trò như những trung tâm sinh hoạt văn hóa, nơi kết nối quá khứ với hiện tại, củng cố niềm tự hào về di sản và thể hiện ước vọng về một cuộc sống hòa bình, an lạc.

Việc duy trì các nghi lễ truyền thống trong không gian di tích ở huyện Saysettha cho thấy mối quan hệ gắn bó giữa di sản vật thể và di sản phi vật thể. Đây cũng là cơ sở quan trọng để bảo tồn và phát huy giá trị của các di tích lịch sử - văn hóa trong bối cảnh đô thị hóa, khi những không gian văn hóa truyền thống đang đứng trước nhiều biến đổi của đời sống xã hội đương đại.

2.3. Công tác bảo tồn và phát huy giá trị di tích lịch sử - văn hóa ở huyện Saysettha trong bối cảnh đô thị hóa

Nằm ở phía Đông Bắc Thủ đô Viêng Chăn, huyện Saysettha (Xaysetha) đang trải qua quá trình phát triển mạnh mẽ về hạ tầng, kinh tế và đô thị hóa (Bộ Thông tin, Văn hóa và Du lịch Lào, 2018, tr. 45-78). Tuy nhiên, cùng với sự chuyển mình của diện mạo đô thị, Saysettha vẫn là địa bàn lưu giữ nhiều giá trị lịch sử - văn hóa quan trọng của vương quốc Lan Xang xưa, tiêu biểu như Đại bảo tháp Thạt Luổng, Wat Phonxay, Wat Nongbone. Việc bảo tồn các di tích này không chỉ nhằm gìn giữ những công trình kiến trúc có giá trị về lịch sử, nghệ thuật, mà còn góp phần bảo vệ bản sắc văn hóa, tín ngưỡng và ký ức cộng đồng của cư dân Thủ đô Viêng Chăn. Các di tích lịch sử - văn hóa ở Saysettha không nằm biệt lập, mà tồn tại trong không gian cư trú, đan xen với các khu dân cư, tuyến giao thông và các hoạt động phát triển đô thị. Vì vậy, quá trình đô thị hóa cũng đặt ra nhiều thách thức đối với công tác bảo tồn, như sự gia tăng mật độ dân cư, tác động của ô nhiễm môi trường, áp lực xây dựng các công trình dân sinh và thương mại có nguy cơ làm thay đổi cảnh quan, không gian văn hóa vốn có của các di tích. Trong bối cảnh đó, bảo tồn di tích cần được thực hiện theo hướng kết hợp giữa bảo vệ công trình vật thể, duy trì cảnh quan và phát huy các giá trị văn hóa gắn với cộng đồng.

Một trong những định hướng quan trọng trong công tác bảo tồn tại Saysettha hiện nay là tăng cường khảo sát, số hóa tư liệu, đo đạc và lập hồ sơ khoa học cho các công trình có giá trị lịch sử - văn hóa. Minh chứng tiêu biểu là việc chính quyền Thủ đô Viêng Chăn tiến hành thẩm định, lập hồ sơ nghiệm thu Giếng cổ Nam Sang Phoy tại Chùa Phonxay nhằm đề nghị công nhận là Di sản văn hóa cấp quốc gia (mức độ

địa phương). Việc xác lập cơ sở pháp lý đối với các công trình trong quần thể di tích không chỉ góp phần nhận diện đầy đủ hơn giá trị của di sản mà còn tạo điều kiện thuận lợi cho công tác quản lý, bảo vệ, hạn chế nguy cơ bị xâm lấn bởi các hoạt động xây dựng xung quanh (Martin Stuart-Fox, 1997).

Bên cạnh bảo tồn các yếu tố kiến trúc, việc duy trì cảnh quan sinh thái cũng là một nội dung quan trọng trong quản lý di tích tại Saysettha. Tại các ngôi chùa nằm trong không gian văn hóa xung quanh Thạt Luồng như Wat Nongbone, những hàng cây bồ đề, cây đại (hoa chàm-pa) cổ thụ không chỉ tạo nên cảnh quan đặc trưng mà còn góp phần giảm thiểu tác động của môi trường đô thị, duy trì sự thanh tịnh và trang nghiêm của không gian thờ tự. Điều này cho thấy bảo tồn di tích cần được tiếp cận trong mối quan hệ hài hòa giữa kiến trúc, môi trường tự nhiên và đời sống văn hóa cộng đồng.

Một điểm nổi bật trong công tác bảo tồn di tích ở Saysettha là phát huy giá trị thông qua việc duy trì các thực hành văn hóa truyền thống. Những nghi thức như khất thực (Tak Bat), lễ buộc chỉ cổ tay (Baci), đêm hội rước nến (Vien Tien) đã góp phần biến các ngôi chùa như Wat Phonxay, Wat Nongbone trở thành những “địa sản sống”, nơi các giá trị tín ngưỡng, đạo đức và tinh thần cộng đồng tiếp tục được thực hành trong đời sống hiện đại. Khi người dân xem chùa là không gian sinh hoạt chung của cộng đồng, họ không chỉ là chủ thể tham gia mà còn trở thành lực lượng quan trọng trong việc bảo vệ và trao truyền các giá trị di sản. Bên cạnh đó, giáo dục di sản cho thế hệ trẻ cũng là một giải pháp quan trọng nhằm bảo đảm tính bền vững của công tác bảo tồn. Gắn với lợi thế nằm gần các cơ sở giáo dục lớn của Thủ đô Viêng Chăn, các ban quản lý di tích tại Saysettha thường xuyên phối hợp với nhà trường tổ chức các hoạt động tham quan, tìm hiểu lịch sử - văn hóa, khóa tu tập ngắn hạn và các hoạt động chăm sóc cảnh quan chùa. Thông qua quá trình tiếp xúc trực tiếp với di sản, thế hệ trẻ từng bước hình thành nhận thức, niềm tự hào và trách nhiệm trong việc bảo vệ những giá trị văn hóa truyền thống.

Như vậy, công tác bảo tồn di tích lịch sử - văn hóa ở huyện Saysettha không chỉ dừng lại ở việc bảo vệ các công trình cổ mà còn hướng tới duy trì môi trường văn hóa, phát huy vai trò của cộng đồng và bảo đảm sự tiếp nối của các giá trị truyền thống trong bối cảnh đô thị hóa. Đây là hướng tiếp cận cần thiết để các di tích tiếp tục giữ vai trò là những trung tâm văn hóa - tín ngưỡng quan trọng của Thủ đô Viêng Chăn trong hiện tại và tương lai.

3. Kết luận

Hệ thống di tích lịch sử - văn hóa tại huyện Saysettha, Thủ đô Viêng Chăn, không chỉ phản ánh những giá trị đặc sắc về lịch sử, kiến trúc và tín ngưỡng, mà còn là không gian lưu giữ ký ức văn hóa của vương quốc Lan Xang. Từ Đại bảo tháp Pha That Luang đến các ngôi chùa như Wat Phonxay, Wat Nongbone, các di tích nơi đây vẫn duy trì sức sống thông qua những thực hành nghi lễ truyền thống như Tak Bat, Baci, Vien Tien, góp phần gắn kết cộng đồng và bảo tồn bản sắc văn hóa. Trong bối cảnh đô thị hóa, công tác bảo tồn di tích ở Saysettha cần được triển khai theo hướng kết hợp giữa bảo vệ giá trị vật thể, duy trì không gian văn hóa và phát huy vai trò của cộng đồng. Việc gìn giữ di sản không chỉ là bảo vệ quá khứ, mà còn tạo nền tảng văn hóa cho sự phát triển bền vững của Thủ đô Viêng Chăn trong tương lai.

Tài liệu tham khảo

- Askew, M. (2002). *Vientiane: Transformations of a Lao landscape*. Routledge.
- Askew, M., Long, C., & Logan, W. S. (2007). *Vientiane: Transformations of a Lao landscape*. Routledge.
- Bounmisay, K. (2023). Loạt bài ký sự: Lắng đọng tiếng chuông chùa Saysettha và nét đẹp khất thực ban mai. *Tạp chí điện tử Pathet-Lao (Thông tấn xã Lào - KPL)*. Vientiane.
- Bộ Thông tin, Văn hóa và Du lịch Lào (2018). *Hướng dẫn quản lý và bảo tồn di sản văn hóa quốc gia*. NXB Quốc gia Lào.
- Cục Di sản Văn hóa Lào (2022). *Hồ sơ khoa học và khảo cổ: Giếng cổ Nam Sang Phoy và hệ thống di tích vệ tinh tại quận Xaysetha*. NXB Quốc gia Lào.
- Martin Stuart-Fox. (1997). *A history of Laos*. Cambridge University Press.
- Phothisane, S. (1997). *The Nithan Khun Borom: Annotated translation and analysis*. University of Queensland.
- Sayavong, K. (2020). *Bảo tồn và phát huy di sản văn hóa trong phát triển du lịch Lào*. NXB Khoa học Xã hội.